

FIDES ET RATIO

Konferencia biskupov Slovenska priznala v r. 2017 na návrh Rady pre vedu, vzdelanie a kultúru cenu *Fides et ratio* za zásluhy o dialóg medzi vedou a vierou Mons. Mgr. Gašparovi Froncovi a Ing. Vilémovi Novákovi, DrSc. Novým nositeľom tohto významného ocenenia úprimne blahoželáme. Prinášame laudáciu a prejavy laureátov.

Laudácio na Mons. Mgr. GAŠPARA FRONCA

Pápež sv. Ján Pavol II. zanechal svetu okrem množstva iných doborodení aj pozoruhodnú encykliku FIDES ET RATIO, v ktorej dôrazne upozornil na to, že kresťanská náuka má – podobne ako každé iné seriózne náboženstvo – dve stránky, a to zvestovanú a rozumovú. Zvestované pravdy majú svoj zdroj v nadprirodzenej sfére a rozum sa usiluje o koreláciu týchto právd s poznatkami získanými ľudským rozumom. Medzi týmito dvoma zdrojmi našich poznatkov nemôžu principiálne existovať rozpory, pretože obidva zdroje majú toho istého pôvodcu – je ním Boh ako kreátor všetkej reality. Filozof A. Kenny to vyjadril veľmi pregnantne slovami: Zdá sa mi, že ak viera v Boha nemôže byť rozumne zdôvodnená, neexistuje dôvod na prijatie ktoréhokoľvek tradičného náboženstva.

Kedže viera nemôže byť v rozpore s rozumom, je nevyhnutné rozvíjať nielen jej teologickú stránku, ale rovnako aj rozumovú stránku, pretože veda neustále prináša nové a často už aj nespochybniteľné poznatky, ktoré táto náuka musí jednoducho zobrať na vedomie a pokúsiť sa zakomponovať ich do svojich koncepcií.

Pápež sv. Ján Pavol II. veľmi priliehavo prirovnáva spomínané dve cesty poznávania reality dvom krídlam, pomocou ktorých lietajú vtáky, a tým ich let získava stabilitu. S jedným krídlom by vták ďaleko nedoletel. Práve tak aj každý poznávací proces, ak ignoruje jedno zo spomínaných krídel, stráca istotu a stabilitu svojich záverov. Z tohto pohľadu možno konštatovať, že najmä v poslednej dobe pozorujeme, ako keby sa aktivita v oblasti kresťanského náboženstva sústreďovala prevažne len na krídlo reprezentujúcu „fides“ a neprihliadala dostatočne k najnovším poznatkom sekulárnej vedy. Tým sa nielen stráca možnosť nachádzania korelácie medzi pravdami kresťanskej viery a súčasnými vedeckými poznatkami, ale vyznávači a šíritelia kresťan-

skej viery prichádzajú o možnosť podporovať svoje informácie aj poznatkami modernej prírodovedy, ktoré tieto informácie nevyvracajú, ale účinne podporujú.

Už viackrát sa stalo, že aj najvyšší predstaviteľ kresťanskej cirkvi reagoval na viaceré otázky diskutujúcich strohými slovami: Nevieam, na takéto otázky nemám odpoveď! Pritom je zrejme, že keby sa v takýchto situáciách oprel o druhé krídelko, teda o „ratio“, tak by sa plauzibilna odpoveď našla. Týka sa to najmä problémov rozličných prírodných katastrof a všeobecne ľudského utrpenia.

Tento pomerne široký úvod uvádzam cielene najmä preto, aby som vecne zdôvodnil hlavný cieľ tohto laudácia, čiže zdôvodnenie návrhu na udelenie medaily „FIDES ET RATIO“ Mons. Gašparovi Froncovi. V štatúte pre udeľovanie takejto medaily sa uvádza, že takéto medaila sa udeľuje za výnimočnú aktivitu na poli spolupráce viery s vedou. Svojím úvodom som chcel demonštrovať fakt, že v súčasnosti sa v našej spoločnosti pociťuje zreteľná potreba takých profilov aktívnych pracovníkov, ktoré predpokladajú aktívne zapojenie do obidvoch spomínaných ciest nášho poznávacieho procesu. Mal by to byť napríklad teológ, ktorý je dostatočne zorientovaný aj v problematike sekulárnej vedy, a to najmä v oblasti prírodnej vedy. Dobrým príkladom takého vedca je napr. známy anglický kňaz J. Polkinghorn, ktorý je súčasne aj uznávaným teoretickým fyzikom.

Na Slovensku sa do pozície takého vedeckého pracovníka usiluje zaradiť Mons. Gašpar Fronc. V roku 1984 bol vysvätený za katolíckeho kňaza. Svoje teologické vzdelanie si doplnil absolvovaním magisterského štúdia filozofie na Katolíckej univerzite v Lubline, kde začal aj svoje doktorandské štúdium. So sekulárnou vedou sa dostal do kontaktu najmä v súvislosti s vykonávaním funkcie univerzitného kaplána v Nitre a v aktívnom účinkovaní v úlohe permanentného prednášateľa v početných vzdelávacích kurzoch usporadúvaných najmä v rámci aktivít USKI (Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie). Veľmi aktívne vystupoval aj vo verejných inštitúciách, akými sú rozhlas a televízia. To všetko si vynucovalo aj intenzívne samovzdelávanie v disciplínach, ktoré s uvedenou širokospektrálnou problematikou úzko súviseli. Išlo predovšetkým o filozofiu prírody, vzťahy medzi prírodnou vedou, filozofiou a teológiou. Okrajovo sa vo svojej aktivite dotkol aj takých špeciálnych disciplín, akými sú napríklad antropológia a etika, sloboda a ľudské práva, logika a filozofia poznania a všeobecná problematika pravdy a realizmu. V niektorých špeciálnych otázkach mala jeho aktivita aj povahu výskumnej práce, o čom svedčí aj publikovanie piatich vedeckých úvah uverejnených v domácich i zahraničných zborníkoch. Viacerými článkami sa menovaný prezentoval aj v časopise RAN.

Je však potrebné zdôrazniť, že všetky uvedené aktivity Mons. Fronc uskutočňoval popri svojich pastoračných povinnostiach. Vykonával funkciu kaplánov či správcov farností v piatich lokalitách a od roku 1991 je trvale zamestnaný na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, a to na katedre filozofie, kde začínal ako asistent, potom ako odborný asistent a od roku 1998 ako vedúci katedry.

V rámci svojej aktivity na vysokých školách Mons. Fronc konal rad systematických prednášok, konkrétne prednášal napr. predmet filozofie a dejín filozofie na Teologickom inštitúte v Nitre, rovnaký predmet aj na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, metafyziku na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity v Bratislave a vykonával funkcie členov vedeckých rád príslušných inštitúcií. Podobné aktivity mal aj v niektorých zahraničných inštitúciách (v Poľsku a Česku) a na Slovensku sa v tomto smere angažoval najmä v spoločnosti USKI.

Záverom možno konštatovať, že Mons. Gašpar Fronc vykonal doteraz mnoho užitočnej práce na poli pastorácie a vzdelávania slovenskej pospolitosti na rôznych jej úrovniach, a to najmä v oblasti vzťahov medzi vedou a vierou, preto je návrh na udelenie medaily Fides et ratio menovanému plne zdôvodnený.

*prof. RNDr. Július Krempaský, DrSc.
Kadnárova 108
831 06 Bratislava*